

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та
природокористування

Кафедра менеджменту

06-08-151М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої
освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною
програмою «Менеджмент організацій і адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості ННІ
економіки та менеджменту
Протокол № 11 від 28.10.2020 р.

Рівне – 2020

Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Фроленкова Н. А., Щербакова А. С. – Рівне : НУВГП, 2020. – 47 с.

Укладачі: Фроленкова Н. А., к.е.н., доцент кафедри менеджменту;
Щербакова А. С., к.е.н., доцент кафедри менеджменту.

Відповідальний за випуск: Кожушко Л. Ф., завідувач кафедри менеджменту.

Керівник групи забезпечення спеціальності

Судук О. Ю.

© Фроленкова Н. А., 2020
© НУВГП, 2020

Зміст

Вступ.....	4
1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи (проєкту).....	5
2. Загальні положення.....	6
3. Вибір теми та послідовність виконання кваліфікаційної роботи (проєкту).....	9
4. Основні вимоги до змісту та оформлення кваліфікаційних робіт (проєктів)	11
5. Порядок захисту кваліфікаційної роботи (проєкту).....	24
Рекомендована література.....	34
Додатки.....	35

Вступ

Кваліфікаційна робота (проект) – це навчально-наукове дослідження, яке студент виконує на завершальному етапі навчання в університеті. Кваліфікаційна робота (проект), як самостійне наукове дослідження, є навчально-дослідницькою працею, в основу якої покладено переважно узагальнення вже відомих рішень та підходів та розроблення пропозицій до їх імплементації в діяльність підприємств та організацій, які виступають базами практики. У той же час, кваліфікаційна робота повинна містити елементи наукової новизни, власні розробки автора, дискусійний матеріал, застосування сучасних методичних підходів, аргументованість висновків та пропозицій.

Кваліфікаційна робота (проект) є підсумковою роботою, яка дає можливість виявити рівень засвоєння студентом теоретичної загальнонаукової та практичної підготовки, вміння застосовувати отримані знання під час вирішення професійно-орієнтованих завдань, здатність до наукового пошуку за обраною тематикою дослідження.

Основними результатами успішного виконання кваліфікаційної роботи є поглиблення і підтвердження студентом теоретичних і практичних знань з обраної спеціальності, набутих при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін, вироблення умінь при вирішенні конкретних практичних завдань, які здійснюються на підприємствах, установах, організаціях різних галузей економіки України.

На підставі захисту кваліфікаційної роботи (проекту), державна екзаменаційна комісія (ДЕК) визначає рівень підготовки випускника, його здатність до самостійної роботи за фахом, приймає рішення про присвоєння відповідної кваліфікації та видачу диплома.

1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи (проекту)

Кваліфікаційна робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень та має засвідчити: рівень професійної підготовки випускника; вміння застосовувати здобуті у вищому навчальному закладі знання для розв'язання складних науково-практичних завдань; свідоме засвоєння знань та їх систематизацію; наявність у студента навичок наукової роботи; здатність критично й креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Головною метою написання та захисту кваліфікаційної роботи є представлення рівня своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести наукові дослідження та вирішувати конкретні наукові завдання. Випускова робота є основним та підсумковим видом студентської наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента.

Виконання кваліфікаційної роботи (проекта) має за мету дати студентам навички проведення самостійного наукового дослідження, підтвердити зрілість навиків творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибленим вивченням будь-якого питання, напрямку, теми навчальної дисципліни.

Кваліфікаційна робота – це самостійна випускна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання та проблемні ситуації.

Кваліфікаційна робота, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки магістра, а з іншого – самостійним оригінальним науковим дослідженням студента, у розробці якого зацікавлені установи, організації або підприємства, при цьому студент упорядковує за власним розсудом накопичені наукові факти та доводить їх наукову цінність або практичну значимість.

Метою кваліфікаційної роботи є застосування набутих у процесі навчання теоретичних знань і практичних навичок для самостійного вирішення актуальної проблеми роботи на підставі критичного аналізу, узагальнення існуючої інформації з обраної проблеми, проведення власних досліджень чи прикладних рекомендацій.

Згідно з вимогами до написання та захисту кваліфікаційної роботи (проекту) студенти мають продемонструвати такі результати:

Знати:

- об'єкт та предмет наукового дослідження;
- основні етапи проведення наукових досліджень за обраною темою;
- особливості проведення наукових досліджень, складання календарного плану їхнього виконання.

Вміти:

- формулювати мету і завдання дослідження;
- обґрунтовувати актуальність дослідження в обраному тематичному напрямку;
- складати план дослідження;
- вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні та розробляти нові методи, виходячи із завдань конкретного дослідження;
- обробляти отримані дані, аналізувати і синтезувати їх на базі відомих літературних джерел;
- оформляти результати досліджень відповідно до сучасних вимог, у вигляді звітів, рефератів, статей;
- обґрунтувати практичну та наукову значимість досліджень, що проводяться студентом.

2. Загальні положення

Кваліфікаційна робота – це випускова навчально-дослідна робота, яка виконується на завершальному етапі навчання у вищому навчальному закладі після засвоєння повного

теоретичного курсу, передбаченого освітньо-професійною програмою підготовки магістрів за освітньою програмою “Менеджмент організацій і адміністрування” та проходження відповідної практики, і захищається після складання державного екзамену.

Кваліфікаційна робота (проєкт) повинна виконуватися на актуальну тему, мати комплексний та науковий характер, відрізнятися глибиною опрацювання проблеми з використанням сучасних методів дослідження і містити аргументовані та практично значущі результати.

Кваліфікаційна робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень та має засвідчити:

- ✓ рівень професійної підготовки випускника;
- ✓ вміння застосовувати здобуті знання для розв’язання складних науково-практичних завдань, свідоме засвоєння знань та їх систематизацію;
- ✓ наявність у студента навичок наукової роботи;
- ✓ здатність критично і креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Випускова робота магістра має виявити вміння студента грамотно проводити дослідження, інтерпретувати, систематизувати і класифікувати одержані результати. В роботі повинні бути чітко сформульовані висновки, яких дійшов студент у ході дослідження, та рекомендації щодо використання у практиці розробленої технології навчання.

Кваліфікаційна робота (проєкт) виконується державною або іноземною мовою, яка вивчається.

Керівником кваліфікаційної роботи призначається викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання. Науковий керівник керує підготовкою роботи, в т.ч.:

- консультує з методів дослідження;
- контролює процес самостійної роботи студента;
- формує разом із студентом завдання та план кваліфікаційної роботи;
- надає допомогу в розробці календарного графіку виконання кваліфікаційної роботи;
- рекомендує необхідну літературу, довідкові та

статистичні матеріали, інші джерела для опрацювання за темою роботи;

- проводить систематичні, визначені розкладом консультації;
- контролює хід виконання роботи частинами та загалом (етапний контроль).

Кваліфікаційна робота виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення визначених наукових та прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності. Кваліфікаційна робота повинна містити результати власних теоретичних і прикладних досліджень.

Виконання кваліфікаційної роботи забезпечує:

- ✓ систематизацію, закріплення, розширення та застосування знань студента під час виконання конкретних науково-дослідних і прикладних завдань;
- ✓ розвиток навичок самостійної роботи;
- ✓ оволодіння методикою дослідження при вирішенні наукових та прикладних проблем.

Обов'язковими умовами роботи є: конкретний прикладний характер результатів дослідження; вирішення проблеми на підставі інтеграції спеціальних знань із глибоким розумінням суті управління. Висновки роботи мають бути обґрунтованими. Окрім цього, в роботі мають бути подані відомості, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність одержаних результатів дослідження.

До кваліфікаційної роботи випускника кафедри менеджменту висувають такі вимоги:

- актуальність теми, відповідність її сучасному стану економіки країни, а також практичним завданням обраної сфери;
- об'єктивність дослідження;
- наявність характеристики історії досліджуваної проблеми, її сучасного стану, а також досвіду роботи у відповідній галузі;

- чіткість характеристики об'єкта, наукової проблеми, предмета, мети, завдань та методів дослідження;
- аналіз рівня розробленості теми;
- правильність структури та рубрикації;
- відповідність фактичного матеріалу методологічним нормам;
- обґрунтованість висновків і практичних рекомендацій;
- бездоганність тексту з погляду законів і правил логіки, граматики та пунктуації;
- відповідність вимогам державних, міждержавних та міжнародних стандартів, а також наукового стилю викладу;
- своєчасність виконання.

Кваліфікаційну роботу виконують відповідно до завдання-графіка, затвердженого кафедрою менеджменту. Цей процес спрямовують і контролюють завідувач кафедри та науковий керівник.

Кваліфікаційна робота підлягає рецензуванню.

Захищають випускову роботу публічно на засіданні державної екзаменаційної комісії (ДЕК).

3. Вибір теми та послідовність виконання кваліфікаційної роботи (проєкту)

Кваліфікаційну роботу (проєкт) виконують у такій послідовності:

- 1) формулювання наукової проблеми та обрання теми;
- 2) визначення об'єкту та предмету дослідження;
- 3) визначення мети і завдань;
- 4) відбір і вивчення літератури за темою, електронних джерел інформації;
- 5) складання плану дослідження, розробка композиції та рубрикації;
- 6) проведення досліджень;
- 7) опрацювання та викладення результатів досліджень;
- 8) формулювання висновків і рекомендацій;
- 9) оформлення кваліфікаційної роботи;

- 10) оформлення списку використаної літератури та додатків;
- 11) попередній захист кваліфікаційної роботи на випусковій кафедрі та допуск її до захисту у ДЕК;
- 12) рецензування кваліфікаційної роботи;
- 13) захист кваліфікаційної роботи на засіданні ДЕК.

Тема кваліфікаційної роботи має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі менеджменту організацій.

Тематику випускних робіт формують з урахуванням таких вимог:

- ✓ кваліфікаційної характеристики магістрів, що проходять підготовку на кафедрі; потреб економіки України;
- ✓ договорів-замовлень організацій (підприємств) усіх форм власності на підготовку фахівців;
- ✓ перспективних напрямів розвитку науки і техніки;
- ✓ наукових інтересів кафедри та її викладачів.

Тема роботи магістра визначається науковим керівником і затверджується на засіданні кафедри. Тематика кваліфікаційних робіт має відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Рекомендований перелік кваліфікаційних робіт наведений в додатку А.

Студентам надається право вільного вибору теми. Доцільно при цьому врахувати актуальність теми для об'єкту дослідження, професійні інтереси студента й напрямок науково-дослідницької роботи. Вибираючи тему кваліфікаційної роботи з тематик, запропонованих кафедрою, студент повинен зорієнтуватись у тому, щоб дослідження, здійснене у процесі розробки кваліфікаційної роботи, можливо було продовжити в подальших наукових пошуках. Тематику магістерських робіт щорічно корегують із урахуванням набутого на кафедрі досвіду, побажань фахівців, які беруть участь у рецензуванні робіт і рекомендацій державної екзаменаційної комісії.

Випускні роботи повинні бути виконані з використанням реальних матеріалів підприємств і організацій різних розмірів,

організаційно-правових форм, видів господарювання, які характеризують їх діяльність загалом чи окремих підрозділів.

Назва кваліфікаційної роботи повинна бути короткою, відповідати обраній спеціальності та суті дослідження.

Обрана тема погоджується з науковим керівником і затверджується на кафедрі. Подальше її змінення або коригування можливе лише з дозволу наукового керівника і завідувача кафедри при достатньому обґрунтуванні змін студентом.

4. Основні вимоги до змісту та оформлення кваліфікаційних робіт (проектів)

4.1. Структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота виконується, як правило, за матеріалами реальної організації та містить пояснювальну записку і графічну частину.

Пояснювальна записка магістерської роботи повинна містити наведені нижче розділи та документи: нормативних матеріалів, уточненої маркетингової інформації, прогнозних показників діяльності об'єкта з урахуванням впровадження проєктних рішень та імовірних факторів їх досягнення.

Інформаційне забезпечення економічних розрахунків кваліфікаційної роботи формується під час проходження практики за темою випускної роботи. Надалі інформаційна база уточнюється та поповнюється за результатами виконання розділів роботи.

Кваліфікаційна робота складається із:

- титульної сторінки, яку оформляють на стандартному бланку (додаток Б) зі всіма підписами (студента, керівника, рецензента, завідувача кафедри);
- відгуку наукового керівника;
- рецензії;
- завдання на кваліфікаційну роботу (проект), яке видається керівником на стандартному бланку;
- анотації;
- змісту;

- переліку умовних позначень;
- вступу (орієнтовно 3 % від обсягу пояснювальної записки);
- теоретико-методологічного розділу (орієнтовно 20% від обсягу пояснювальної записки);
- дослідницько-аналітичного розділу (орієнтовно 30% від обсягу пояснювальної записки);
- проектно-рекомендаційного розділу (орієнтовно 40% від обсягу пояснювальної записки);
- висновків та пропозицій (орієнтовно 5% від обсягу пояснювальної записки);
- списку використаних джерел (орієнтовно 2% від обсягу пояснювальної записки);
- додатків.

До змісту складових елементів пояснювальної записки кваліфікаційної роботи (проекту) ставляться наведені нижче вимоги.

Титулка є першою сторінкою кваліфікаційної роботи і оформлюється відповідно до вимог стандарту та вищого навчального закладу (Додаток Б).

Завдання на кваліфікаційну роботу містить тему роботи, розгорнутий зміст (план) роботи, календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується керівником кваліфікаційної роботи та завідувачем випускової кафедри.

В *анотації*, обсяг якої складає до 800 знаків, зазначаються прізвище та ініціали студента, назва кваліфікаційної роботи, основний зміст та результати дослідження. Ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційній роботі) наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5-7. Анотація розміщується безпосередньо перед змістом кваліфікаційної роботи, номер на ній не проставляється.

Зміст кваліфікаційної роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником. Зміст включає: вступ; послідовний перелік назв усіх розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки із вказівкою номера сторінки.

У кваліфікаційній роботі може бути поданий *перелік умовних скорочень*, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо. Незалежно від цього при першій появі цих елементів у тексті кваліфікаційної роботи наводять їх розшифровку.

У *вступі* кваліфікаційної роботи зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюється об'єкт і предмет дослідження, елементи наукової новизни, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів на підприємствах, організаціях, установах (у разі наявності). Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 3-4 сторінок. Загальна характеристика кваліфікаційної роботи подається у такій послідовності.

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження (формулюється доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ).

Об'єкт дослідження (процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення).

Предмет (міститься в межах об'єкта – саме на ньому повинна бути спрямована увага, оскільки він визначає тему дипломної роботи магістра; соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, тощо).

Мета і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети (повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження). Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також із його кінцевим результатом і шляхом його досягнення. Не бажано формулювати мету як «дослідження...», «вивчення...», оскільки ці слова вказують на засіб досягнення, а не на саму мету. Мета роботи зазвичай тісно переплітається з назвою кваліфікаційної роботи й повинна чітко вказувати, що саме вирішується.

Наявність поставленої мети дозволяє визначити завдання дослідження, які можуть включати:

- вирішення теоретичних питань, що входять до загальної проблеми дослідження;
- всебічне вивчення практики вирішення відповідної проблеми, виявлення її типового стану, недоліків і вузьких місць, їхніх причин;
- обґрунтування необхідної системи заходів для вирішення проблеми;
- експериментальну перевірку запропонованої системи заходів на оптимальність, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення цієї проблеми;
- розробку методичних рекомендацій і пропозицій щодо використання результатів дослідження в практиці роботи відповідних установ (організацій).

Методи дослідження, використані для досягнення поставленої в кваліфікаційній роботі мети (спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності).

Елементи наукової новизни повинні мати узагальнюючий характер і містити власні висновки та рекомендації з предмету дослідження (коротка анотація нових положень або рішень, запропонованих автором особисто, з обов'язковою вказівкою на відмінність цих положень від вже відомих). Під час формулювання наукової новизни можна вживати, зокрема, такі вислови: «розроблено методу..., яка відрізняється від...», «доведено залежність між...», «досліджено... й продемонстровано...», «доопрацьовано (відомий) метод... у частині... і показано його дію на матеріалі...», «створено концепцію, що узагальнює... і розвиває...», «досліджено нові властивості...», «розроблено нову систему... з використанням принципу...».

Практичне значення одержаних результатів.

Апробація результатів дослідження роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів (теоретико-методологічний, дослідницько-аналітичний, проєктно- рекомендаційний) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у ньому результатів наукових і прикладних досліджень. В розділах основної частини подають:

- огляд спеціальної літератури (з особливим наголосом на літературі останніх років і літературі іноземними мовами) і вибір напрямків досліджень (загальний обсяг огляду не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини дипломної роботи);
- аналіз і результати власних досліджень автора з обов'язковим висвітленням нового, що він вносить у розробку проблеми.

Висновки бувають двох видів – висновки до розділів і загальні висновки. Висновки до розділів можуть містити пронумероване викладення результатів дослідження, одержаних у відповідному розділі. Загальні висновки мають містити стисле викладення теоретичних і практичних результатів, отриманих автором кваліфікаційної роботи особисто в ході дослідження, рекомендації щодо їх науково-практичного використання, а також обґрунтування перспектив проведення подальших досліджень у даній галузі (посилання на інших авторів, їх цитування, а також наведення загальновідомих істин не допускаються). Обсяг висновків, як правило, не повинен перевищувати 3-4 сторінок.

Список використаних джерел розміщують в алфавітному порядку і складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. До списку використаних джерел слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету. У списку літератури повинні переважати

новітні видання. Кількість використаних джерел для кваліфікаційної роботи становить не менше 70.

Додатки наводяться в кінці роботи після списку джерел. У додатках наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції /положення/, правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо. Вони позначаються не цифрами, а літерами: Додаток А, Додаток Б.... в правому верхньому кутку.

Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи – 80-120 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

Графічна частина кваліфікаційної роботи виконується у вигляді презентації слайдів та роздрукованих матеріалів на аркушах паперу формату А4, або на аркушах паперу формату А1. Ця частина має ілюстративний допоміжний характер для розкриття теми і результатів роботи під час захисту. Графічний матеріал може містити графіки, схеми, таблиці, фотографії тощо. Кількість слайдів не повинна бути меншою, ніж десять, (кількість аркушів формату А1 – не менше 5 – 6). Назва слайдів має відображати зміст структурних елементів пояснювальної записки. Графічна частина повинна: характеризувати результати виконаних розділів, висновки та пропозиції; мати логічну послідовність.

4.2. Рекомендації до написання розділів кваліфікаційної роботи (проекту).

У першому, *теоретико-методичному*, розділі основної частини розглядаються теоретичні та методичні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо.

Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи

полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях, у т.ч. з наукометричної бази Scopus.

Стан розробки обраної теми подається магістром через огляд літературних джерел (не менше 30). Він повинен дати загальне уявлення про стан питання і показати розуміння магістром наукової задачі та шляхів її розв'язання. У результаті аналізу магістр повинен дійти висновку, що обрана тема або ще не розкрита, або розкрита лише частково, або не в тому аспекті, якого вимагає практика господарювання конкретного підприємства, і тому потребує подальшої розробки. Крім того, огляд літературних джерел за темою повинен показати ґрунтовне ознайомлення зі спеціальною літературою, вміння критично розглядати різні наукові погляди, виділяти істотне, правильно оцінювати зроблене іншими дослідниками. Матеріали такого огляду потрібно систематизувати в певному логічному зв'язку, а не в хронологічному порядку їх публікацій.

Оскільки кваліфікаційна робота магістра досліджує вузьку тему, то огляд наукових джерел потрібно робити тільки з питань обраної теми.

У теоретико-методичному розділі необхідно відобразити такі аспекти:

- загальну характеристику об'єкта дослідження;
- теоретичне обґрунтування і вибір методів дослідження відповідно до поставленої мети;
- методику кількісної та якісної оцінки факторів, що впливають на формування досліджуваних показників та їхню класифікацію.

Висновки з теоретико-методичного розділу мають: відобразити специфіку обраного об'єкта дослідження; висвітлити ступінь новизни обраного теоретичного підходу до

розв'язання конкретної наукової задачі в кваліфікаційній роботі магістра.

У другому, дослідницько-аналітичному, розділі студент, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі галузі, конкретних підприємств, установ, організацій України та регіону.

Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі. Текст кваліфікаційної роботи слід підкріпити реальними документами підприємств (установ, організацій), що наводяться у додатках.

У другому розділі потрібно дати загальну характеристику об'єкта дослідження, висвітлити історію та перспективи його розвитку. На основі аналізу емпіричних або звітних даних, документів оперативного обліку й контролю, особистих вражень та узагальнень потрібно зробити необхідні розрахунки з обраної теми, виявити досягнуті успіхи й недоліки, що підтверджують виявлені у попередньому розділі протиріччя, визначити їх причини.

При аналізі загальної характеристики об'єкта дослідження характеризують: місце та юридичну адресу розташування підприємства, види діяльності, мету, місію, основні завдання, життєвий цикл організації, імідж в ділових кругах; вплив зовнішнього середовища на ділову активність організації тощо.

Аналіз внутрішнього середовища підприємства передбачає дослідження: технічної, організаційної, виробничої, економічної, маркетингової тощо характеристик об'єкта; результати організаційно-господарської та фінансової діяльності за 2 – 3 поточні роки; та поглиблений аналіз проблеми за темою магістерської роботи.

Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу з використанням реальних документів підприємства. Всі аналітичні матеріали повинні супроводжуватися висновками, які дають змогу з'ясувати сутність економічних і управлінських процесів, що

наявні в організації (підприємстві), їх особливості та тенденції розвитку, а також дозволять виявити невикористані резерви.

Джерелами для виконання аналітичної частини є планові та фактичні показники операційно-господарської діяльності; статистична, бухгалтерська й фінансова звітність; накази, розпорядження, результати спостережень, опитувань, обстежень тощо, зібрані під час проходження практики.

У багатьох випадках доцільним є застосування інструментарію стратегічної діагностики (SWOT, PEST, SPACE, ABC та BCG аналізу) з подальшою розробкою стратегічної напрямків розвитку підприємства.

Третій розділ містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких надано конкретні науково обгрунтовані пропозиції, проекти інноваційного характеру щодо вдосконалення управління та підвищення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій. В цьому розділі розкриваються також зміст і результати власних наукових досліджень, наводяться конкретні методики та моделі управління параметрами розвитку діяльності організації на базі основних теоретичних положень, методологічних підходів та інструментарію, що викладені у першому розділі, а також аналізу та висновків, зроблених у другому розділі дослідження.

Розробка пропозицій має ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного й закордонного досвіду провідних підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

Рекомендаційна частина розділу є аргументованою пропозицією щодо вдосконалення діяльності організації (підприємства) відповідно до напрямку дослідження. Кожна пропозиція повинна мати обґрунтування на основі попередніх теоретичних і аналітичних досліджень.

Форма подання рекомендаційного матеріалу може бути табличною, графічною, у вигляді моделей чи блок-схем тощо.

У даному розділі результати проведеної роботи викладаються за такою структурою:

- загальна характеристика суті пропозиції

(нововведення, що пропонується здійснити);

- обґрунтування доцільності застосування пропозиції (нововведення) та очікувані результати від її реалізації, в тому числі розрахунок економічного ефекту (за можливості);

- стан готовності підприємства до введення пропозиції (нововведення);

- план організаційно-економічних та управлінських заходів, необхідних для впровадження такої пропозиції.

При розробці пропозицій доцільно використовувати економіко-математичні методи і моделі (оптимізаційні, теорії ігор, сітьового планування, управління запасами тощо), які дозволяють досягти поставленої в роботі мети.

В економічному обґрунтуванні проєктних рішень (рекомендацій, пропозицій) повинні бути відображені:

- ✓ характеристики видів ефектів, які очікуються від розроблення та впровадження проєктних рішень і розрахунки їх вартісного значення;

- ✓ розрахунки і описання кількісно-вартісних або якісних показників ефективності проєктних рішень;

- ✓ визначення впливу розроблення та впровадження проєктних рішень (рекомендацій, пропозицій) на показники економічного зростання організації (підприємства), що є об'єктом дослідження та проєктування.

Зведені результати економічного обґрунтування проєктних рішень оформлюють відповідно до вибраної методики розрахунків і визначаються керівником кваліфікаційної роботи. Аналізуючи вплив впровадження проєктних рішень (рекомендацій, пропозицій) на економічне зростання, необхідно охоплювати найважливіші показники, що характеризують діяльність організації (підприємства), з урахуванням чинників, які на них впливають.

4.3. Правила оформлення кваліфікаційної роботи.

Оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення».

Текст кваліфікаційної роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman, розмір 14 мм. Поля: зліва – 30 мм, справа – не менше 10-15 мм, зверху і знизу – 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин дипломної роботи: ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, РЕЗЮМЕ друкують великими літерами симетрично до тексту.

Зміст має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової кваліфікаційної роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як «Перелік умовних позначень». Перелік умовних позначень надається у вигляді окремого списку; його слід друкувати у дві колонки, у лівій за абеткою наводять скорочення, у правій - детальне розшифрування.

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць подають арабськими цифрами без знака № у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації).

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах завдання та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерації не підлягають: список наукових публікацій, відгук наукового керівника, рецензії, анотація. Нумерація сторінок проставляється, починаючи з другої сторінки «Вступу» (5 сторінка).

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка

не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з номера розділу, підрозділу і пункту, між якими ставлять крапку (наприклад, 1.3.2 – другий пункт третього підрозділу першого розділу), потім у тому ж рядку йде заголовок пункту (пункт може не мати заголовка).

Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Наприкінці кваліфікаційної роботи наводиться *список використаних джерел*. До цього списку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються мовою видання. Список використаних джерел оформлюється відповідно до вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (додаток В).

Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]).

Оформлення допоміжних матеріалів. Допоміжними матеріалами є: ілюстрації (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), формули, таблиці, додатки. Не допускається вставка до тексту сканованих елементів – рисунків, формул, схем тощо.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку. Наприклад, Рис.

1.2. – другий рисунок першого розділу. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, відокремлених крапкою.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати у додатках.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. Таблиці нумерують арабськими цифрами наскрізною нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. При цьому по тексту слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 2.1». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад «див. табл. 3.2». Назву таблиці друкують жирним шрифтом малими літерами (крім першої великої) і розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правовому положенні, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули надають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)».

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Кожна формула відокремлюється від тексту одним вільним рядком.

Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток друкується з нової сторінки. З правого боку рядка малими літерами з першої

великої друкується слово «Додаток» (але без знака №) і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток Б». Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, І, Ї, И, О, Ч, Ї. Текст кожного додатка, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатку...».

5. Порядок захисту кваліфікаційної роботи (проєкту)

5.1. Рецензування та допуск до захисту кваліфікаційної роботи (проєкту)

Державна атестація магістра передбачає захист кваліфікаційної роботи, яка є підсумком навчання за спеціальністю. До захисту кваліфікаційної роботи допускаються студенти, які успішно та повною мірою виконали навчальний план.

Кваліфікаційна робота подається керівникові для перевірки у строки, визначені у завданні на виконання роботи. Керівник надає відгук про кваліфікаційну роботу, в якому визначаються: актуальність дослідження; ефективність використаної методології; рівень застосування здобутих у процесі навчання теоретичних знань та підготовки до виконання наукових досліджень; вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі; вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки; перспективність запропонованих рекомендацій та висновків; недоліки роботи (за наявності).

Кваліфікаційна робота підлягає обов'язковому рецензуванню. Рецензія надається доктором або кандидатом наук випускової кафедри.

Вітається наявність зовнішньої рецензії, яка надається провідним фахівцем, фахівцем-практиком, керівником підприємства, установи, організації, що здійснюють діяльність у відповідній сфері (згідно з темою кваліфікаційної роботи).

Під час рецензування кваліфікаційної роботи рекомендується визначати:

- ✓ новизну постановки і розроблення задачі;
- ✓ використання наукових методів дослідження;
- ✓ обґрунтованість висновків і пропозицій;
- ✓ участь студента у проведених дослідженнях, теоретичній та аналітичній обробці отриманих результатів, формулюванні наукового положення / ідеї / методики;
- ✓ вміння студента чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- ✓ недоліки щодо змістової частини роботи, оформлення.

Рецензія надається письмово і повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано) у ДЕК та рекомендовану оцінку. Рецензент підписує рецензію особисто.

Попередній захист кваліфікаційної роботи, за необхідності, студент проходить на випусковій кафедрі. Студенти, дипломні роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно, допускаються до захисту на засіданні ДЕК.

Студент надає кваліфікаційну роботу секретарю ДЕК для проведення нормоконтролю не пізніше, ніж за тиждень до захисту.

Державній екзаменаційній комісії обов'язково подаються матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи: статті в наукових збірниках, методичні розробки по відповідній тематиці наукового дослідження, творчі розробки тощо.

Подана до захисту кваліфікаційна робота повинна мати на титульній сторінці підписи студента, наукового керівника, рецензента.

До захисту не допускаються студенти, які не виконали навчальний план і на момент подання кваліфікаційної роботи на захист мають академічну заборгованість або подали дипломну роботу, яка за змістом та оформленням не відповідає кваліфікаційним вимогам.

5.2. Організація захисту кваліфікаційної роботи на засіданні державної екзаменаційної комісії

Захист кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні ДЕК, склад якої затверджується у встановленому порядку, за встановленим графіком. Захист кваліфікаційної роботи є відкритим.

Захист відбувається за участю не менше половини складу ДЕК при обов'язковій присутності голови комісії та наукового керівника роботи.

Процедура захисту кваліфікаційної роботи включає:

- доповідь магістранта щодо змісту роботи;
- відповіді магістранта на запитання членів комісії та інших осіб, присутніх на захисті;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензії або виступи наукового керівника та рецензента;
- відповіді магістранта на запитання членів комісії та інших осіб, присутніх на захисті;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Студент готує для виступу доповідь та ілюстративний матеріал до неї. У доповіді дипломник повинен розкрити такі аспекти роботи:

- ✓ актуальність, мету, об'єкт, предмет і задачі дослідження;
- ✓ наукові положення, що виносяться на захист;
- ✓ наукову значущість і практичну цінність одержаних результатів;
- ✓ зміст запропонованих заходів з обґрунтуванням їхньої ефективності;
- ✓ ступінь упровадження результатів дослідження.

Дуже важливо, щоб виступ був науковим, тобто добре аргументованим, зрозумілим, граматично точним, переконливим. Під час підготовки письмового тексту виступу варто скористатися такими порадами:

- залишити великі поля для можливих стислих доповнень;
- усі багатозначні числа записати лише словами;

- підкреслити слова, на яких робиться логічний наголос;
- звести до мінімуму вживання займенників;
- ужити переважно прості слова й прості стверджувальні речення.

Ілюстративний матеріал (таблиці, графіки, діаграми, рисунки, блок-схеми алгоритмів, формули) повинен повністю відображати положення, які виносяться на захист, та розкривати тему і результати дослідження. Ілюстративний матеріал може подаватися на аркушах паперу стандартного формату А4 та оформлюватися за допомогою комп'ютерної графіки. У разі подання матеріалів на аркушах формату А4 їхня кількість становить 8-15 сторінок. Вони супроводжуються титульним аркушем та брошуруються з розрахунку по одному комплекту кожному члену ДЕК.

Під час прилюдного захисту студент доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів ДЕК та інших присутніх на захисті фахівців.

Необхідно підготувати письмові відповіді на запитання, зауваження та побажання, що викладені у відгуку наукового керівника та в рецензії. Саме письмова форма дає змогу під час захисту дати відповіді правильно й спокійно. Відповіді повинні бути стислими, чіткими та добре аргументованими. Якщо можливі посилання на текст кваліфікаційної роботи, то їх обов'язково роблять, оскільки це надає їм найбільшої переконливості й водночас дозволяє акцентувати увагу на достовірності результатів дослідження.

Процедура захисту складається з:

а) короткої (до 10-15 хв.) доповіді автора, в якій стисло викладаються мета, зміст проведеного дослідження та питання, що виносяться на захист, конкретні висновки і пропозиції, викладені у роботі, даються відповіді на зауваження наукового керівника, рецензента. Основні положення кваліфікаційної роботи повинні бути представлені наглядно з використанням редактора презентації та мультимедійного проектора або проілюстровані за допомогою плакатів, комплектів роздаткових ілюстративних матеріалів для кожного члена ДЕК. Завершуючи

доповідь, випускник має відзначити: свій особистий доробок та пропозиції щодо впровадження результатів дослідження;

б) обговорення роботи, під час якого студент дає відповіді на запитання членів ДЕК.

Загальний час захисту кваліфікаційних робіт не повинен перевищувати 30 хвилин у середньому на одного студента.

Під час захисту ведеться протокол засідання ДЕК. Окремо відзначається думка членів ДЕК про практичну цінність роботи і надаються рекомендації щодо використання пропозицій автора. Протоколи підписуються Головою та членами ДЕК і зберігаються в архіві НУВГП.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні ДЕК виносяться її рішення. У разі незгоди між членами ДЕК думка голови є вирішальною. Рішення комісії оголошується її головою в день захисту.

Особам, які повністю виконали індивідуальний план за програмою магістерської підготовки, за результатами захисту дипломної магістерської роботи виставляється оцінка за системою ECTS і присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень магістра.

Після захисту кваліфікаційні роботи здаються студентом особисто до архіву університету згідно інструкції архіву.

Матеріали кваліфікаційних робіт, що містять особливо цінні рішення та пропозиції, можуть бути рекомендовані ДЕК для підготовки доповідей на науково-практичних конференціях, участі в конкурсах, впровадження в господарську практику суб'єктів господарювання. ДЕК приймає рішення щодо рекомендації магістра до вступу в аспірантуру.

Студенти, які не захистили кваліфікаційні роботи, не мають права на отримання диплома магістра. Для студентів, які з поважних причин не з'явилися на захист за встановленим графіком, як виняток, призначається інший термін в межах днів роботи ДЕК.

Випускники, які одержали під час захисту незадовільні оцінки, відраховуються, отримуючи академічну довідку. До повторного захисту кваліфікаційна робота може бути подана через рік. При цьому ДЕК встановлює, чи може студент подати

на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену кафедрою.

5.3. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи (проекту)

Під час захисту автор кваліфікаційної роботи повинен продемонструвати вміння: логічно та аргументовано викладати матеріал; коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи; проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення; формулювання висновків; працювати з інформаційними джерелами; ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення задачі, що досліджується.

Екзаменаційна комісія визначає підсумкову диференційовану оцінку кваліфікаційної роботи за 100-бальною шкалою. Рішення комісії є остаточним і оскарженню не підлягає.

У процесі визначення оцінки враховуються такі важливі показники якості кваліфікаційної роботи:

1. Змістовні аспекти роботи:

- актуальність обраної теми дослідження;
- відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням;
- широта й адекватність методологічного апарату;
- наявність підходів до вирішення визначених проблем;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- оперування мовними елементами та загальне оформлення роботи.

2. Якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження;
- здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки студента.

В табл. 1 представлено основні критерії оцінювання виконання та захисту кваліфікаційної роботи.

Таблиця 1.

Критерії оцінювання виконання та захисту магістерської роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
90-100	Кваліфікаційна робота (проект) є бездоганною: містить елементи новизни має практичне значення, доповідь логічна і водночас лаконічна, проголошена послідовно, зі знанням справи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів ДЕК правильні і стислі. Результати дослідження розкрито у публікаціях та апробовано на конференціях.
82-89	Тема роботи розкрита, але спостерігаються окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблений аналіз літературних джерел, елементи новизни чітко не виявлені, недостатньо використані інформаційні матеріали, відгук і рецензія позитивні, доповідь логічна, проголошена послідовно, відповіді на запитання членів ДЕК в цілому правильні, оформлення роботи в межах вимог. Результати дослідження апробовано участю в конференціях.
75-81	Тема роботи розкрита, але спостерігаються окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині недостатньо добре зроблений аналіз літературних джерел, елементи новизни не виявлені, є зауваження в рецензії та відгуках, доповідь логічна, проголошена послідовно, відповіді на запитання членів ДЕК в основному правильні, оформлення роботи в межах вимог.
64-73	Тема кваліфікаційної роботи в цілому розкрита, але спостерігаються недоліки змістового характеру: нечітко сформульована мета роботи, відсутня апробація результатів дослідження, аналіз літературних джерел здійснено без опрацювання нових літературних джерел, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині аналіз проведено поверхнево, добір інформаційних матеріалів (таблиці,

	графіки, картосхеми) не завжди обґрунтований, заходи і пропозиції, що містяться в третьому розділі обґрунтовані непереконливо, рецензія і відгуки містять зауваження, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення магістерської дипломної роботи.
60-63	Тема дипломної роботи в основному розкрита, але містить ряд недоліків: нечітко сформульована мета роботи та елементи новизни, відсутня апробація результатів дослідження, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, відсутній аналіз літературних джерел, в аналітичній частині аналіз проведено з помилками, заходи і пропозиції, що містяться в третьому розділі є загальнотеоретичного плану, рецензія і відгуки містять зауваження, доповідь прочитана за текстом, відповіді на запитання членів ДЕК не повні. Є зауваження щодо оформлення.
35-59	Нечітко сформульована мета кваліфікаційної роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел та елементи новизни. Аналіз виконаний поверхнево, переважає описовість на шкоду системності і глибини. Пропоновані заходи випадкові, з аналізу не випливають, обґрунтування неповне. Оформлення роботи далеке від зразкового. Ілюстрації до захисту відсутні. Відповіді на запитання членів ДЕК неточні або неповні.
0-34	Тема кваліфікаційної роботи не розкрита. Розділи не пов'язані між собою. Відсутній огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконано не вірно або поверхнево. Відсутні рекомендації або вони не випливають з аналізу. Оформлення роботи не відповідає вимогам. Ілюстрації до захисту відсутні.

Кваліфікаційна робота, в якій розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж «задовільно».

Робота, в якій зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на «добре».

Робота, в якій зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та / або матеріалах наукових конференцій, може бути оцінена на «відмінно».

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); власної системи ВНЗ (за 100-бальною шкалою); комплексної системи оцінювання.

За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи на закритому засіданні ДЕК більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, зовнішнього рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання, наявність наукових публікацій, довідки про впровадження результатів і пропозицій роботи з підприємства).

Таблиця 2

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
82 – 89	добре
75 – 81	
64 - 73	
60 - 63	задовільно
35 - 59	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

1. Бровкіна О. Г. Стратегічний менеджмент. Київ: Центр навчальної літератури, 2012. 224 с.
2. Дудар Т. Г., Мельниченко В. В. Інноваційний менеджмент. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 256с.
3. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. 2-ге вид. випр. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
4. Мальська М., Білоус С. Менеджмент організацій: теорія та практика. Київ: SBA-print, 2019. 190 с.
5. Мороз В.М. Ризик-менеджмент. Київ : Кондор, 2019. 140 с.
6. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
- 7.Оформлення списків літератури. URL: <https://library.ukma.edu.ua/index.php?id=683>
8. Пазинич В. І., Шулешко А. В. Фінансовий менеджмент. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 408 с.
9. Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015.URL: http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/images/phocagallery/2017/Pryklady_DS_TU_8302_2015.pdf
10. Проектний аналіз. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 384 с.
11. Рульєв В., Гуткевич С. Менеджмент. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 312 с.
12. Трут О. Операційний менеджмент. Київ : Академія. Альма-матер, 2012. 348 с.
13. Умберто Еко. Як написати дипломну роботу. Київ: Мандрівець, 2007. 224 с.
13. Як написати дипломну (магістерську) роботу. URL: https://library.hepu.edu.ua/fileadmin/for_students/How%20to%20write%20a%20graduate%20%28master%27s%29%20work.pdf
14. Як написати дипломну роботу – покрокова інструкція. URL: <https://diplomguide.ru/ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Орієнтована тематика кваліфікаційних робіт

№ з/п	Тематичні напрями кваліфікаційних робіт (проектів)
1	2
<i>Розвиток системи управління організації (підприємства)</i>	
1.	Проект удосконалення корпоративного управління в умовах реструктуризації організацій (підприємств)
2.	Типи організаційних структур управління підприємством та їх відповідальність організаційно-правовим формам підприємництва
3.	Практичне застосування управлінських моделей на різних етапах розвитку підприємства
4.	Проект удосконалення методів адаптації діяльності організації (підприємства) до ринкових умов господарювання
5.	Проект розроблення напрямів адаптації діяльності організації (підприємства) до умов ринкового середовища
6.	Обґрунтування проекту ефективної організаційної структури управління і форм господарювання
7.	Проект техніко-економічного обґрунтування доцільності реструктуризації організації (підприємства)
8.	Формування програми розвитку підприємства в умовах сучасності
9.	Підвищення ефективності управління підприємством в сучасних умовах господарювання
10.	Управління проведенням реструктуризації підприємства на окремих етапах його розвитку
11.	Реінжиніринг бізнес-процесів на підприємстві
12.	Розробка бізнес-плану реструктуризації підприємства
13.	Впровадження сучасних управлінських технологій на підприємстві
14.	Проект удосконалення організаційної структури управління організації (підприємства)
15.	Проект удосконалення управління організацією (підприємством) в умовах ринку
16.	Проект удосконалення корпоративного управління в умовах реструктуризації організації (підприємства)
17.	Проект розроблення та впровадження ринковоорієнтованих елементів в управління організації (підприємства)
18.	Проектування системи ринкового управління організацією (підприємством)

1	2
<i>Виробничий (операційний) менеджмент</i>	
19.	Проект удосконалення системи управління використанням виробничих ресурсів в організації (підприємстві)
20.	Проект створення (удосконалення) системи управління використанням потенціалу організації (підприємства)
21.	Проект розроблення системи управління інтенсивним використанням виробничих потужностей підприємства
22.	Проект формування механізму оновлення та покращання використання основних виробничих фондів в організації (підприємстві)
23.	Операційна система підприємства: особливості функціонування та напрям вдосконалення
24.	Проектування операційної системи як основа результативності функціонування підприємства на ринку.
25.	Операційний менеджмент підприємства: практика здійснення та напрями модернізації на сучасному етапі господарювання
26.	Проект формування мотиваційного механізму підвищення рівня використання технологічного устаткування в організації (підприємстві)
27.	Дослідження шляхів покращання використання основного капіталу організації (підприємства)
28.	Дослідження впливу реструктуризації організації на використання основних фондів організації (підприємства)
29.	Проект оптимізації використання сировини на підприємстві
30.	Дослідження економічно-організаційних методів стимулювання росту виробництва на підприємстві
31.	Проект диверсифікації діяльності підприємства (організації)
32.	Проект створення системи управління використанням резервів максимізації прибутку в ринкових умовах в організації (підприємстві)
33.	Проект удосконалення системи управління витратами в організації (підприємстві)
34.	Обґрунтування проекту підвищення використання виробничого потенціалу підприємства
35.	Обґрунтування та розробка стратегії ресурсозбереження на підприємстві
36.	Дослідження методів оцінки інтенсивного використання потужності організації
37.	Розробка проекту підвищення ефективності формування і використання ресурсного потенціалу підприємства

2	
38.	Проект розвитку системи управління якістю продукції (послуг) та забезпечення її конкурентоспроможності в організації (підприємстві)
39.	Проект формування та удосконалення організаційно-економічних важелів управління якістю продукції (послуг) в організації (підприємстві)
40.	Дослідження ступеня значущості якості продукції (послуг) і праці в системі маркетингу та менеджменту організації (підприємства)
41.	Дослідження економічних та організаційних методів управління конкурентоспроможністю продукції (послуг) в організації (підприємстві)
42.	Впровадження концепції логістики в систему управління підприємством
43.	Удосконалення (формування) системи логістичного управління в підприємстві
44.	Підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства
<i>Кадровий менеджмент і мотивація праці в організації</i>	
45.	Проект удосконалення організації оплати праці в організації (підприємстві) в умовах ринкових відносин
46.	Дослідження шляхів підвищення рівня мотивації праці в організації (підприємстві)
47.	Проект розроблення методів покращання мотивації керівників і спеціалістів маркетингової служби організації (підприємства)
48.	Проект удосконалення механізмів оплати праці керівників підприємства в ринкових умовах господарювання
49.	Проект удосконалення механізму оплати та стимулювання праці в організації (підприємстві)
50.	Проект удосконалення системи організування та нормування праці в організації (підприємстві)
51.	Проект удосконалення менеджменту персоналу в організації (підприємстві)
52.	Стратегія створення ефективних систем оплати праці на підприємстві
53.	Аналіз концепцій управління персоналом та особливості їх застосування на підприємстві
54.	Управління організаційною культурою підприємства в умовах розвитку ринкових відносин
55.	Управління формуванням трудового колективу підприємства (об'єднання) в сучасних умовах господарювання

1	2
56.	Управління соціальним розвитком трудового колективу підприємства в умовах нових економічних відносин
57.	Формування кадрової політики підприємства
58.	Удосконалення механізму управління персоналом підприємства
59.	Формування організаційної культури в сучасних умовах
60.	Організаційна культура сучасного підприємства як фактор конкурентоспроможності
61.	Ділова кар'єра та методи оцінки конкурентоспроможності працівника на торговельному підприємстві
62.	Вдосконалення методів (методології) оцінки персоналу в сучасних умовах
63.	Формування системи управління персоналом на підприємстві
64.	Формування системи мотивації праці працівників організації
65.	Впровадження сучасних технологій управління персоналом на підприємстві
66.	Удосконалення організаційної поведінки персоналу організації
67.	Удосконалення форм і методів управління персоналом підприємства
68.	Формування сучасної (кадрової) політики на підприємстві
69.	Управління інтелектуальним капіталом
Бізнес-планування. Стратегічний менеджмент	
70.	Розроблення бізнес-плану технічного переозброєння підприємства
71.	Розроблення бізнес-плану випуску нової продукції (послуги) в організації (підприємстві)
72.	Використання бізнес-плану як інструменту управління освоєнням продукції (послуг) в організації (підприємстві)
73.	Використання бізнес-плану як інструменту управління розвитком організації (підприємства)
74.	Розроблення бізнес-плану створення організації (підприємства)
75.	Бізнес-планування реструктуризації організації (підприємства)
76.	Розробка корпоративної стратегії підприємства
77.	Організація стратегічного планування на підприємстві
78.	Механізм формування системи стратегічного управління підприємством.
79.	Стратегія поведінки підприємства у конкурентному оточенні.
80.	Корпоративна культура як елемент системи стратегічного управління підприємства
81.	Розробка стратегії диверсифікації діяльності підприємства
82.	Розробка стратегії і тактики управління підприємством

1	2
83.	Розробка стратегії управління підприємством
84.	Стратегія підвищення конкурентоспроможності підприємства в умовах кризи
85.	Удосконалення процесу стратегічного планування на підприємстві
86.	Обґрунтування вибору варіантів стратегічної орієнтації організації (підприємства)
87.	Розробка стратегії розвитку підприємства
Розвиток маркетингової та зовнішньоекономічної діяльності організації (підприємства)	
88.	Проект удосконалення організування маркетингової діяльності в організації (підприємстві)
89.	Організаційне проєктування служби маркетингу та її діяльності в організації (підприємстві)
90.	Удосконалення планування оновлення продукції в системі маркетингу організації (підприємства)
91.	Обґрунтування стратегії оновлення продукції в організації (підприємстві)
92.	Удосконалення планування оновлення продукції в системі маркетингу організації (підприємства)
93.	Обґрунтування методів прогнозування цін у системі маркетингу організації (підприємства)
94.	Дослідження ефективності методів прогнозування цін у системі маркетингу організації (підприємства)
95.	Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах
96.	Проект управління збутовою діяльністю в організації (підприємстві)
97.	Дослідження і обґрунтування вибору оптимальних каналів збуту продукції організації (підприємства)
98.	Проект обґрунтування доцільності залучення іноземних інвестицій для активізації ринкової діяльності організації (підприємства)
99.	Проект оптимізації управління зовнішньоекономічною діяльністю організації (підприємства)
100.	Проект оптимізації витрат на дослідження міжнародних ринків збуту в організації (підприємстві)
101.	Обґрунтування стратегії виходу організації (підприємства) на зовнішні ринки

1	2
102.	Обґрунтування методів оцінювання привабливості ринку збуту послуг організації (підприємства)
103.	Обґрунтування методів формування (вибору цільових) ринків збуту організації (підприємства)
104.	Дослідження і обґрунтування методів оцінювання конкурентоспроможності продукції організації (підприємства)
105.	Проект організування маркетингових досліджень в організації (підприємстві)
106.	Удосконалення планування маркетингу в організації (підприємстві)
107.	Стратегія розвитку зовнішньоекономічної підприємницької діяльності підприємства
108.	Маркетинговий потенціал підприємства: стратегія розвитку та підвищення ефективності
109.	Проектування стратегії конкуренції для фірми з певним ступенем домінування на ринку
110.	Управління конкурентоспроможністю стратегічного потенціалу підприємства
111.	Формування іміджу підприємства як елементу конкурентоспроможності
112.	Стратегічне планування маркетингової діяльності підприємства: портфель стратегій
Фінансовий та інвестиційний менеджмент в організації (підприємстві)	
113.	Проектування фінансової стратегії організації (підприємства)
114.	Обґрунтування економічного оцінювання інвестиційного проекту організації (підприємства)
115.	Дослідження і обґрунтування інвестиційної стратегії в організації (підприємстві)
116.	Проект розроблення пакета інвестиційних послуг клієнта комерційного банку
117.	Проект удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю організації (підприємства)
118.	Проект обґрунтування інвестиційної привабливості та кредитоспроможності організації (підприємства)
119.	Інвестиційна привабливість і шляхи поліпшення підприємницької інвестиційної політики фірми
120.	Обґрунтування та розробка інвестиційного проекту розвитку підприємства

1	2
121.	Дослідження та розроблення шляхів поліпшення використання облікової інформації в сучасному менеджменті організації (підприємства)
122.	Проект впровадження контролінгу оборотних засобів в організації (підприємстві)
123.	Сучасні технології управління ризиками в діяльності організацій
124.	Управління ризикозахищеністю організації в умовах нових економічних відносин
125.	Формування системи управлінського обліку (контролінгу) на підприємстві.
126.	Управління ризиком та запобігання банкрутства підприємства
127.	Розробка стратегії фінансування діяльності підприємства
128.	Удосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства
129.	Проект обґрунтування вибору джерел інвестування на етапі приватизації організації (підприємства)
130.	Проект техніко-економічного обґрунтування доцільності створення організацій (підприємств) з іноземними інвестиціями
Інноваційний менеджмент в організації (підприємстві)	
131.	Проект обґрунтування доцільності наукового забезпечення економічної діяльності організації (підприємства)
132.	Проект організування технологічної підготовки виробництва на підприємстві
133.	Проект управління інноваційним процесом в організації (підприємстві)
134.	Проект управління інноваційною діяльністю в організації (підприємстві)
135.	Дослідження перспектив розвитку інжинірингової діяльності в організації (підприємстві)
136.	Проект управління інноваційним потенціалом організації (підприємства)
137.	Формування і обґрунтування стратегії інноваційного розвитку організації (підприємства)
138.	Проект розроблення мотиваційних механізмів прискорення інноваційної діяльності організації (підприємства)
139.	Проект удосконалення управління технічною підготовкою виробництва нових виробів на підприємстві
140.	Обґрунтування інноваційної стратегії організації (підприємства)

1	2
141.	Управління процесом реалізації інноваційного проекту торговельного підприємства
142.	Вдосконалення управління інноваційною діяльністю на підприємстві
143.	Управління інноваціями та розробка бізнес – плану інноваційного проекту на підприємстві
144.	Прогнозування інноваційного розвитку фірми
145.	Проект інноваційного розвитку підприємства
146.	Управління розробкою та впровадженням науково-технічних нововведень на підприємстві
Управління конфліктами, змінами і стресами в організації (підприємстві)	
147.	Проект розроблення системи адаптації спеціалістів до корпоративної культури організації (підприємства)
148.	Проект розроблення системи підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників організації (підприємства)
149.	Проект розроблення системи управління конфліктами та стресовими ситуаціями в організації (підприємстві)
150.	Обґрунтування стратегії організаційного розвитку організації (підприємства)
151.	Розробка програми антикризового управління малим підприємством
152.	Проект організаційних змін підприємства у кризовій ситуації
153.	Стратегія реорганізації – як складова реструктуризаційних змін підприємства
154.	Управління стратегічними змінами на підприємстві
155.	Управління процесом організаційних змін підприємства у кризовій ситуації
156.	Управління стратегічними змінами на підприємстві.
VII. Прийняття і реалізація управлінських рішень в організації (підприємстві)	
157.	Проект оптимізації управлінських рішень у системі менеджменту організації (підприємства)
158.	Дослідження та обґрунтування вимог до якості управлінських рішень у системі менеджменту організації (підприємства)
159.	Проект розроблення моделі прийняття та реалізації управлінських рішень в системі менеджменту організації (підприємства)
160.	Проект розроблення моделі науково-технічного забезпечення системи менеджменту підприємства

Продовження додатку А

1	2
161.	Обґрунтування стратегії виходу суб'єкта підприємницької діяльності з кризового стану
162.	Управлінське консультування: теорія і практика здійснення на підприємстві
163.	Ефективність управлінських рішень та критерії оцінки в діяльності організації
164.	Моделювання управлінських рішень в організації
165.	Організація реалізації управлінських рішень на підприємстві
	Інформаційний та комунікативний менеджмент
166.	Управління комунікативною політикою підприємства в сучасних умовах
167.	Розробка критеріїв оцінки ефективності систем інформаційного забезпечення на підприємстві
168.	Формування систем інформаційного обслуговування працівників апарату управління
169.	Інформаційне забезпечення процесу управління на підприємстві в сучасних умовах господарювання

Додаток Б

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту

Кафедра менеджменту

**Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи (проєкту)**

(освітній ступінь)

на тему

Виконав: студент ____ курсу, групи ____
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньої програми _____

(прізвище та ініціали)

Керівник _____
(прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

Рівне – 202_

ПРИКЛАДИ
оформлення списку літератури з урахуванням
Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Бичківський О. О. Міжнародне приватне право: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 82 с. Гурська Л.І. Релігієзнавство: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2016. 172 с.
Два автори	Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції: навч посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 130 с. Білобровко Т. І., Кожуховська Л.П. Філософія науки й управління освітою: навч.-метод. посіб. Переяслав- Хмельницький, 2015. 166 с. Гура О. І., Гура Т.Е. Психологія управління соціальною організацією: навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон: ОЛДІ- ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т.М. Інформаційні системи і технології у фінансах: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2015. 312 с. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Бсліков та ін; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ: ЦУЛ, 2016. 528 с. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С.В. Менеджіент : навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 360с.

Автор(и) та редактор(и)/упорядники	Березенко В. В. PR як сфера наукового знання: монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя: ЗНУ, 2015 362 с. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т.В. Економічна психологія: навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ: ЦУЛ, 2016. 232 с.
Без автора	25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016): ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. Криміналістика: конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ: ЦУЛ, 2016. 320 с. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні: монографія / заред. М. А. Лепського. Запоріжжя: КСК- Альянс, 2017. 172 с. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколасва. Одеса: ОНУ, 2015. 306 с.
Багатотомні видання	Енциклопедія сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ: САМ, 2016. Т. 17. 712 с. Правова система України: історія, стан та перспективи у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96с. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014р. №1556. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).

Електронні ресурси	Влада очима історії: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juri_dichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006